

แนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียนโดยวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน
ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Developmental Guidelines for Improving Learning Quality by Analyzing the
Problems and the Obstacles of the Students at Ubon Ratchathani Rajabhat
University

เยาวรักษ์ ทองพุ่ม
Yaovaruk Thongphum

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: yaovaruk.t@ubru.ac.th

Received: August 7, 2023; Revised August 19, 2023; Accepted: August 19, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน 2) ศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียนโดยวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2565 จำนวน 387 คน ซึ่งได้โดยการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย มีดังนี้ นักศึกษาขาดความตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่เข้าใจบทเรียน หรือไม่สามารถสอบในวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองไม่สนับสนุนในการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือนักศึกษาต้องช่วยงานครอบครัวจนไม่สามารถเรียนให้ประสบความสำเร็จได้

2. ระดับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาและอุปสรรคในการเรียน มากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือด้านตัวนักศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ส่วนด้านที่มีระดับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนน้อยที่สุดคือ ด้านครอบครัว

3. แนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ดังนี้ ให้ผู้บริหารมุ่งสร้างความเข้าใจในหลายวิธีการเพื่อให้ผู้สอนเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเป็นประการแรกในการสร้างนักศึกษาให้เกิดความอยากเรียนก่อนในเบื้องต้น สร้างสื่อการสอนที่มีมาตรฐานซึ่งอยู่ในความดูแลของผู้บริหารคณะ ถือเป็นการยกระดับคุณภาพทางวิชาการได้เป็นอย่างดี และปรับปรุงให้ตอบสนองความเข้าใจของนักศึกษาและเป็นแนวทางบังคับทางอ้อมให้อาจารย์อุทิศตนในการสอนมากกว่าใช้เวลาในการทำกิจกรรมอย่างอื่น

คำสำคัญ: ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน

Abstract

The objectives of the research were 1) to study and analyze problems and obstacles in learning, 2) to study the level of the problems and the obstacles in learning of the students, and 3) to propose developmental guidelines for improving learning quality by analyzing the problems and the obstacles of the students at Ubon Ratchathani Rajabhat University. The samples used in this research were 387 students from Ubon Ratchathani Rajabhat University enrolling in the academic year of 2022. They were randomized by accidental sampling. The research instrument was a five-rating scale questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings were as follows.

1. The problems and the obstacles in learning of the students at Ubon Ratchathani Rajabhat University organized from the most frequency to the less frequency were that the students lacked of attention in learning, the students were often absent the classes, the students did not understand the lessons or were not able to take the exam of the subject they were studying effectively, the guardians did not support the students in learning, and the statuses of the students' economy were poor or the students had to work until they could not learn successfully.

2. The level of the problems and the obstacles in learning of the students at Ubon Ratchathani Rajabhat University in the overall was at a high level. When each aspect was considered, the aspect with the highest mean score of the problems and the obstacles was the learning management, followed by the students and the learning environment. The aspect with the lowest mean score of the problems and the obstacles was the families.

3. The developmental guidelines for improving the learning quality of the students at Ubon Ratchathani Rajabhat University were that the administrators should focus on crating understanding in various ways to make the instructors understand the first way to build the students to want to learn at the beginning, creating teaching media based on the standard under the control of the administrator committees which was considered to be lifted up the academic quality very well, and improving the teaching media to response the understanding of the students and being used to be guidelines for controlling indirectly to make the instructors sacrifice themselves in teaching more than spending time on other activities.

Keyword: Problems and Obstacles in learning

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนานักศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมีความรู้ความสามารถทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และยังสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพการงานได้หลายสาขา ตามความต้องการของหน่วยงานและสถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และยิ่งปลูกฝังให้บัณฑิตมีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมุ่งหวังให้นักศึกษาทุกคนตั้งใจเรียน จนสำเร็จการศึกษาและเป็นบัณฑิตอย่างภาคภูมิใจ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพมาตรฐาน โดยพิจารณา

ที่ตัวผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (Academic Aspect) และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Non-Academic Aspect) สำหรับการจัดการศึกษาของประเทศไทย เมื่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตกต่ำจะมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงการบริหารการจัดการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งต้องปรับปรุงแก้ไขโดยการปฏิรูปการศึกษา รวมถึงการปฏิรูปหลักสูตรและการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนของผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้กำหนดมาตรการเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา แต่คุณภาพมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทย ในปัจจุบันยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนหลายประเทศ (ภัทรจิตติ บุรีพิทย และคณะ, 2561)

สำหรับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น ถือว่าเป็นการจัดการศึกษาในระดับที่สำคัญเนื่องจากการศึกษาที่เตรียมบุคคลเข้าสู่อาชีพ โดยนักศึกษาที่จบการศึกษาในระดับนี้แล้วจะเข้าสู่การประกอบอาชีพ ดังนั้น การจบการศึกษาแล้วมีอาชีพหรือมีงานทำจึงเป็นเป้าหมายของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ นักศึกษา และรัฐบาล ซึ่งการที่นักศึกษาที่จบการศึกษาแล้วมีอาชีพทันที จะต้องเป็นนักศึกษาที่มีคุณลักษณะตามที่เจ้าของสถานที่ประกอบการยอมรับ ซึ่งโดยทั่วไปเราเรียกว่า นักศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจึงพยายามทุกวิถีทางที่จะให้นักศึกษาของตนมีคุณภาพ ซึ่งเราเรียกว่า การบริหาร ในการบริหารสถาบันให้มีคุณภาพจึงเป็นหัวใจสำคัญ ยิ่งในยุคปัจจุบันนั้นเป็นยุคการแข่งขันจึงมีความจำเป็นที่ต้องเน้นคุณภาพของบัณฑิตเพื่อการแข่งขัน คงไม่ใช่เฉพาะภายในประเทศเท่านั้นแต่รวมถึงต่างประเทศด้วยเช่นกัน (เทียน ทองแก้ว, 2550) คุณภาพอุดมศึกษาไทยในปัจจุบันได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีการพัฒนาความรู้ระดับสูงเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมในอนาคต การศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นยังรวมถึงการให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผลผลิตของอุดมศึกษาซึ่งเป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไปนั้น มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ แม้ว่าการพัฒนาคุณภาพของการอุดมศึกษาไทยมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในปัจจุบันก็ยังพบว่าคุณภาพอุดมศึกษายังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรในหลายประเด็น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะหาแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียนโดยวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อจะได้รับรู้ถึงปัญหาและนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนามหาวิทยาลัย ให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในด้านตัวนักศึกษา ด้านครอบครัว ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียนโดยวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2565 จำนวน 12,006 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2565 จำนวน 387 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้นคือ ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในด้านตัวนักศึกษา ด้านครอบครัว ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน

ตัวแปรตาม คือ แนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียนโดยวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเรียน 4 ด้าน คือ 1) ด้านตัวนักศึกษา 2) ด้านครอบครัว 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน และ 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน

การวัดระดับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยมีความหมายของแต่ละระดับ ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในการเรียนมากที่สุด

4 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในการเรียนมาก

3 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในการเรียนปานกลาง

2 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในการเรียนน้อย

1 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคในการเรียนน้อยที่สุด

จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมายทั้งโดยรวมและรายข้อโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.20-5.00 หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนในระดับ มากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40-4.19 หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนในระดับ มาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.60-3.39 หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนในระดับ ปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.80-2.59 หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนในระดับ น้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.79 หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อปัญหาและอุปสรรคในการเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 387 ชุด ได้รับคืนมาจำนวน 387 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งมีความครบถ้วนสมบูรณ์ทุกชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาในการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 387 คน จำแนกตามเพศชาย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.06 และเพศหญิง จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 74.94 จำแนกตามระดับชั้นปีที่ศึกษา ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 49.74 และจำแนกตามคณะที่สังกัด ซึ่งส่วนใหญ่ นักศึกษาสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.61

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ปกครองไม่สนับสนุนในการเรียน	62	16.02
นักศึกษาขาดเรียนบ่อย	98	25.33
นักศึกษาไม่เข้าใจบทเรียน หรือไม่สามารถสอบในวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	75	19.38
ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือนักศึกษาต้องช่วยงานครอบครัวจนไม่สามารถเรียนให้ประสบความสำเร็จได้	49	12.66
นักศึกษาขาดความตั้งใจเรียน	103	26.61
ภาพรวม	387	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีดังนี้ นักศึกษาขาดความตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่เข้าใจบทเรียน หรือไม่สามารถสอบในวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองไม่สนับสนุนในการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือนักศึกษาต้องช่วยงานครอบครัวจนไม่สามารถเรียนให้ประสบความสำเร็จได้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน	$\bar{x}$	S	ความหมาย
1.ด้านตัวนักศึกษา	3.51	.57	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน	$\bar{x}$	S	ความหมาย
2.ด้านครอบครัว	3.34	.63	ปานกลาง
3.ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.64	.59	มาก
4.ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน	3.37	.63	ปานกลาง
ภาพรวม	3.47	.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในภาพรวมระดับมาก เมื่อทำการพิจารณาด้านพบว่าด้านที่มีปัญหาและอุปสรรคในการเรียนระดับมากที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือด้านตัวนักศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ส่วนด้านครอบครัว มีปัญหาและอุปสรรคในเรียนน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียนของนักศึกษา เป็นคำถามปลายเปิดผลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียนของนักศึกษา

แนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียน	ความถี่
1. ให้ผู้บริหารมุ่งสร้างความเข้าใจในหลายวิธีการเพื่อให้ผู้สอนเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเป็นประการแรกในการสร้างนักศึกษาให้เกิดความอยากเรียนก่อนในเบื้องต้น	7
2. สร้างสื่อการสอนที่มีมาตรฐานซึ่งอยู่ในความดูแลของผู้บริหารคณะ ถือเป็นการยกระดับคุณภาพทางวิชาการได้เป็นอย่างดี และปรับปรุงให้ตอบสนองความเข้าใจของนักศึกษาและเป็นแนวทางบังคับทางอ้อมให้อาจารย์อุทิศตนในการสอนมากกว่าใช้เวลาในการทำกิจกรรมอย่างอื่น	5

จากตารางที่ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีดังนี้ ให้ผู้บริหารมุ่งสร้างความเข้าใจในหลายวิธีการเพื่อให้ผู้สอนเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเป็นประการแรกในการสร้างนักศึกษาให้เกิดความอยากเรียนก่อนในเบื้องต้น สร้างสื่อการสอนที่มีมาตรฐานซึ่งอยู่ในความดูแลของผู้บริหารคณะ ถือเป็นการยกระดับคุณภาพทางวิชาการได้เป็นอย่างดี และปรับปรุงให้ตอบสนองความเข้าใจของนักศึกษาและเป็นแนวทางบังคับทางอ้อมให้อาจารย์อุทิศตนในการสอนมากกว่าใช้เวลาในการทำกิจกรรมอย่างอื่น

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีปัญหาและอุปสรรคในการเรียน ดังนี้ ขาดความตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่เข้าใจบทเรียน หรือไม่สามารถสอบในวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองไม่สนับสนุนในการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือนักศึกษาต้องช่วยงานครอบครัวจนไม่สามารถเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ ทิพย์มณี และวรรณุช ปัญจะวัตร (2552) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ปริติ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาเกิดจากปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) ปัจจัยส่วนตัว เช่น ขาดความตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่เข้าใจบทเรียนหรือไม่สามารถสอบในวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ปัจจัยด้านครอบครัว เช่น ผู้ปกครองไม่สนับสนุนในการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือนักศึกษาต้องช่วยงานครอบครัวจนไม่สามารถเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ และ 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เช่น การคบเพื่อนหรือความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

2. ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

2.1 ด้านตัวนักศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน เนื่องจากความรู้พื้นฐานที่มีไม่เท่ากัน จึงทำให้เกิดปัญหาบางส่วนกับนักศึกษาที่เรียนไม่เข้าใจเนื้อหาในแต่ละรายวิชา ขาดความตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่เข้าใจบทเรียน หรือไม่สามารถสอบในวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกครั้งที่สอบนักศึกษาจะทำไม่สุดความสามารถ นักศึกษาไม่มีความพยายามที่จะสอบให้ได้คะแนนดีขึ้น และนักศึกษาไม่มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ ทิพย์มณี และวรรณุช ปัญจะวัตร (2552) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ปริติ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาเกิดจากปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) ปัจจัยส่วนตัว เช่น ขาดความตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่เข้าใจบทเรียนหรือไม่สามารถสอบในวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ปัจจัยด้านครอบครัว เช่น ผู้ปกครองไม่สนับสนุนในการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือนักศึกษาต้องช่วยงานครอบครัวจนไม่สามารถเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ และ 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เช่น การคบเพื่อนหรือความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

2.2 ด้านครอบครัว พบว่า นักศึกษามีปัญหาทางครอบครัวคือ รายได้ของครอบครัวที่ค่อนข้างไม่อำนวยต่อการศึกษานักศึกษา สอดคล้องกับอรรถ สุจิตประภากร (2547) ศึกษาเรื่องบทบาทของการศึกษาต่อความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ในประเทศไทย โดยศึกษาบทบาทของระดับการศึกษา ความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา และคุณภาพทางการศึกษาที่มีต่อความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ และผู้ปกครองไม่สนับสนุนในการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือนักศึกษาต้องช่วยงานครอบครัวจนไม่สามารถเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ ทิพย์มณี และวรรณุช ปัญจะวัตร (2552) ศึกษาเรื่องวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ปริติ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาเกิดจากปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) ปัจจัยส่วนตัว เช่น ขาดความตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่เข้าใจบทเรียนหรือไม่สามารถสอบในวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ปัจจัยด้านครอบครัว เช่น ผู้ปกครองไม่สนับสนุนในการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือนักศึกษาต้องช่วยงานครอบครัวจนไม่สามารถเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ และ 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เช่น การคบเพื่อนหรือความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในการเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนที่ต้องปรับการเรียนการสอนให้เข้ากับความสามารถของนักศึกษาเพื่อที่จะทำให้นักศึกษาได้นำไปใช้ในชีวิตให้เกิดประโยชน์ อาจารย์ผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามเรื่องที่เรียน อาจารย์ผู้สอนมีอคติไม่ติดกับนักศึกษา สื่อการสอนและเอกสารประกอบไม่มีความสอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับทศนา แหมมณี (2553) ที่ระบุว่า การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้สถานการณ์จริง

โดยมีผู้สอนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ให้แนวทางอภิปรายและคำแนะนำ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้แนวคิดต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เป็นเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจง มีการวินิจฉัยปัญหา การจัดการแก้ไขปัญหาภายใต้รายละเอียดของกรณีศึกษา ออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการบูรณาการเชื่อมโยงความรู้จากการศึกษาค้นคว้ากับหลักการเหตุผล ซึ่งประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์ (2557) ให้ความสำคัญกับการนำเทคนิคการเรียนรู้โดยการใช้กรณีศึกษามาปรับใช้กับการเรียนการสอน โดยระบุว่า การเรียนรู้โดยการใช้กรณีศึกษาเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา การใช้คำถามหรือกิจกรรมสนับสุนนที่กระตุ้นให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์วิจารณ์มีความเหมาะสมในกระบวนการเรียนรู้และเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับการศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษาของปรียา สมพิช (2559) ที่ระบุว่า การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และทักษะการแก้ปัญหา นั้น รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษาจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวต่อการเรียนรู้ สร้างความกระตือรือร้นด้านความรู้คิด เป็นการเรียนรู้โดยนำเอากรณีศึกษามาอภิปรายเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เกิดการวิเคราะห์สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิดและทฤษฎี ประกอบการคิด โดยผู้เรียนมีการค้นคว้าหาข้อมูลจากสถานการณ์ที่ได้รับ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ประกอบการตัดสินใจหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาให้กับกรณีศึกษาอย่างมีเหตุผล ฉะนั้นการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษาจึงเป็นเทคนิคการสอนที่ต้องการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เปิดมุมมองที่กว้างขึ้น ตลอดจนหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความคิดที่ละเอียดรอบคอบ รู้จักการวางแผนก่อนการปฏิบัติ สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามธรรมชาติได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.4 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน พบว่า นักศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในเรียนสภาพแวดล้อมทางการเรียนในส่วนของเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ในสาขามักจะไม่ค่อยช่วยเหลือกันและกัน เพื่อน ๆ และนักศึกษามักจะไม่จับกลุ่มติวหนังสือกัน และเพื่อนพูดคุยกันเสียงดังในเวลาเรียน และเพื่อนมักชวนนักศึกษาโดดเรียนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพินิจ ทิพย์มณี และวรณัฐ ปัญจะวัตร (2552) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาปีที 1 คณะนิติศาสตร์ปริติ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาเกิดจากปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) ปัจจัยส่วนตัว เช่น ขาดความตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่เข้าใจบทเรียนหรือไม่สามารถสอบในวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ปัจจัยด้านครอบครัว เช่น ผู้ปกครองไม่สนับสนุนในการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวหรือนักศึกษาต้องช่วยงานครอบครัวจนไม่สามารถเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ และ 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เช่น การคบเพื่อนหรือความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

3. แนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ดังนี้ ให้ผู้บริหารมุ่งสร้างความเข้าใจในหลายวิธีการเพื่อให้ผู้สอนเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเป็นประการแรกในการสร้างนักศึกษาให้เกิดความอยากเรียนก่อนในเบื้องต้น สร้างสื่อการสอนที่มีมาตรฐานซึ่งอยู่ในความดูแลของผู้บริหารคณะ ถือเป็นภาระยกระดับคุณภาพทางการได้เป็นอย่างดี และปรับปรุงให้ตอบสนองของความเข้าใจของนักศึกษาและเป็นแนวทางบังคับทางอ้อมให้อาจารย์อุทิศตนในการสอนมากกว่าใช้เวลาในการทำกิจกรรมอย่างอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา กาเด็น (2564) ได้ศึกษาแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม พบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน สามารถสรุปได้ 6 ประเด็น คือ 1) ผู้เรียนขาดทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การระบุปัญหาชุมชนและไม่สามารถจัดลำดับปัญหาของชุมชนได้ 2) ผู้เรียนมีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน 3) ผู้เรียนมีช่วงอายุที่แตกต่างกันทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยในการเรียนรู้และการทำกิจกรรมร่วมกัน 4) ผู้สอนต้องปรับวิธีการสอนให้มีความหลากหลาย 5) ผู้สอนต้องมียุทธวิธีกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำงานแบบมีส่วนร่วม และ 6) ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอแนะวิธีการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้คือ ในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา หากมีความมุ่งหมายที่จะให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐาน ผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ มีความคิดที่กว้างไกล ติดตามความเคลื่อนไหวของการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ ส่วนครูผู้สอนต้องเอาใจใส่อย่างจริงจังในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน และความรู้ที่ผู้เรียนได้รับมีความทันสมัยในเนื้อหาที่นำมาสอน ติดตาม ดูแลพฤติกรรมทั้งด้านการเรียนและความประพฤติอย่างใกล้ชิด และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

แม้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นค่อนข้างชัดเจนว่ามีปัจจัยอะไรบ้าง และปัจจัยแต่ละตัวทำงานอย่างไร จึงส่งผลในด้านคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา แต่การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันทางการศึกษาอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพในการเรียนโดยวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจาก อาจารย์ ดร.ศัชรินทร์ เวชชากุล อาจารย์ ดร.อรทัย สายสะอาด และอาจารย์ ดร.ศศิวิมล พรประไพ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา แชมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- เทียน ทองแก้ว. สมรรถนะ (Competency): หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.
- ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์. ผลของการสอนแบบกรณีศึกษาที่มีต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชา HRM 359 การพัฒนาองค์กร คณะบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2557.
- ปรียา สมพิช. “การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา,” วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 11, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559): 260-270.
- พินิจ ทิพย์มณี และวรรณุช ปัญจะวัตร. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552.
- ภัทรจิตติ บุรีเพ็ญ และคณะ. “คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน,” วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์. 8, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2561): 237-250.

ยุทธนา กาเด็น. “แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม,” การประชุมวิชาการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคม (CSD สัมพันธ์) ระดับชาติ ครั้งที่ 20 University Engagement; วันที่ 30 กค.-1 สค.2564 ผ่านระบบออนไลน์ CISCO Webex meetings. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, หน้า138-145.

อรรถัย สุกิตประภากร. บทบาทของการศึกษาต่อความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.